

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Інститут журналістики і масової комунікації
Кафедра журналістики та української філології

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Ректор

Класичного приватного університету

В.М. Огаренко

2022 року

ПРОГРАМА

додакового вступного іспиту до аспірантури
зі спеціальності 061 Журналістика
для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії

Запоріжжя, 2022

Затверджено:

на засіданні кафедри журналістики та української філології
Протокол № 8 від 11.05.2022 року

на засіданні Вченої Ради Класичного приватного університету
Протокол № 10 від 29.06.2022 року

Укладачі: **І.Л. Пенчук**, д.соц.ком., професор

О.В. Богуславський, д.соц.ком., професор

А.О. Бессараб, д.соц.ком., доцент

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступникам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності), ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), за рішенням Приймальної комісії можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Метою додаткового вступного випробування є перевірка знань вступника щодо можливості подальшого складання вступного випробування до аспірантури на денну та заочну форми навчання для здобуття наукового ступеня доктора філософії на конкурсній основі зі спеціальності 061 «Журналістика» як умови подальшого поглибленого вивчення журналістики в аспірантурі і складання кандидатського іспиту, теоретичних знань, умінь та практичних навичок вступників згідно з вимогами до змісту дисциплін професійної та практичної підготовки.

Структура іспиту. Додаткове вступне випробування проводиться у формі співбесіди. Відповіді вступника, які виносяться на співбесіду оформлюються в аркуші співбесіди. Тривалість підготовки до співбесіди та проведення співбесіди складає 1 годину.

На додаткове вступне випробування виносяться теоретичні питання з дисциплін: теорія журналістики; теорія масової комунікації.

Кожен має відповісти на 2 питання. При відповіді на питання рекомендується дотримуватися такої послідовності:

- дати загальну характеристику питання;
- розкрити змістову суть питання.

Оцінювання знань вступників відбувається на підставі таких критеріїв:

- правильність відповідей (правильне і чітке, послідовне, достатньо глибоке викладення ідей, понять фактів тощо);
- ступінь усвідомлення матеріалу та самостійність міркувань;

- вміння користуватися засвоєними теоретичними знаннями, науковою термінологією;
- наявність власного міркування (аналіз, порівняльна характеристика періодичних видань в різних країнах одного періоду, що зумовлена економічними та політичними обставинами).

Додаткові вступні випробування оцінюються за шкалою «зараховано»/«не зараховано». Вступник, що отримав «не зараховано» до складання вступних випробувань не допускається.

II. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1

ТЕОРІЯ ЖУРНАЛІСТИКИ

Теорія журналістики як методологічна основа професійної підготовки журналістів. Соціальні джерела виникнення журналістики. Інфраструктура системи ЗМІ.

Стан журналістикознавства в Україні.

Типологічні концепції соціальної інформації.

Поняття мас у зарубіжній і вітчизняній науці. Комунікативний вплив на маси.

Забезпечення інформаційної безпеки у сфері ЗМІ. Державна політика у сфері ЗМІ. Форми реалізації інформаційної політики.

Класифікація функцій журналістики. Взаємодія функцій журналістики.

Зміст і структура понять соціальна відповідальність журналіста, політична культура журналіста. Система принципів журналістики.

Методика роботи над текстом твору. Інтерв'ю як один із журналістських методів. Зачин і кінцівка. Задум – тема – концепція – ідея журналістського твору.

Журналістика і художня література: продуктивно-творча інтеграція.

Система жанрів журналістики.

Автобіографізм у журналістиці. Свобода преси і цензура в Україні. Сенсація у пресі та її різновиди. Свобода слова і професійна відповідальність журналіста.

Основні типи аргументації та узагальнень в журналістиці.

Журналістика як вид творчої діяльності. Складові журналістської майстерності. Факт у природі і факт у журналістському творі.

Основні різновиди етики. Місце і роль журналістської етики.

РОЗДІЛ 2 ТЕОРІЯ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Основні підходи до визначення поняття «комунікація». Науки, що вивчають комунікацію. Поняття про комунікативний процес. Складові комунікативного процесу.

Аудиторія масової комунікації. Потреби, мотиви поведінки та цілі аудиторії в комунікаційному процесі. Функції аудиторії. Типологія аудиторій.

Канал та засіб комунікації. ЗМК та ЗМІ: спільне та відмінне. Традиційні, нові й новітні ЗМК. Переваги й недоліки преси, радіо, телебачення, Інтернету як каналів комунікації.

Моделі комунікації: переконання Г. Ласвелла, контактування Р. Якобсона, трансмісії сигналу Шеннона-Вівера, зворотного зв'язку Ле Флоера, моделі Т. Ньюкомба, К. Леві-Стросса, контактування Р. Якобсона, Ю. Лотмана, М. Бахтіна, спільного досвіду Шрамма.

Моделі масової комунікації: двоступенева Каца-Лазарсфельда, модель С. Чакотіна, А. Молеса, модель «воротаря» К. Левіна, «спіраль мовчанки» Н. Нойман, модель хвилі HUB, синтетична Т. Гобана-Класа.

Визначення поняття «масова комунікація». Функції масової комунікації в суспільстві. Формальна й неформальна комунікація. Ієрархічна та демократична комунікація. Етапи розвитку масової комунікації.

Структура і функції ЗМК в системі управління масовою комунікацією. Трансформація систем масової комунікації. Сучасні тенденції розвитку ЗМК: концентрація, конгломерація.

Глобалізація системи масової комунікації та її наслідки. Масовізація та макдональдизація як негативні наслідки глобалізації.

Громадська думка як об'єкт впливу засобів масової комунікації. Формування громадської думки та маніпулювання нею.

Професійно-творчий і виробничий характер масової комунікації. Професійні комуніканти в системі масового спілкування. Типи комунікантів у масовій комунікації.

Інформаційні та психологічні війни як явище постіндустріального суспільства. Види інформаційної та психологічної зброї.

Методи дослідження масової комунікації.

III. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Додаткові вступні випробування передують вступним іспитам з іноземної мови та спеціальності. Оцінювання додаткових вступних випробувань відбувається за двобальною шкалою: «зараховано» або «не зараховано». У тому випадку, коли за додаткове вступне випробування вступник отримав оцінку «не зараховано», він не допускається до наступного вступного іспиту і позбавляється права брати участь у конкурсі.

До подальших вступних випробувань (вступного випробування та вступного екзамену з іноземної мови для вступу до аспірантури на денну та заочну форми навчання для здобуття наукового ступеня доктора філософії на конкурсній основі зі спеціальності 061 «Журналістика») вступник допускається лише за умови отримання результату «зараховано».

На додаткове вступне випробування виносяться два теоретичних питання, відповідно до програми додаткового вступного випробування.

Результат додаткового вступного випробування «зараховано» вступник отримує, якщо він, як мінімум, дає в цілому правильні відповіді на питання, демонструє базові знання матеріалу, загальну обізнаність в матеріалі, розуміє зміст основних понять і фактів.

Результат додаткового вступного випробування «не зараховано» вступник отримує, якщо він не надає правильну відповідь на питання, не розуміє змісту ключових понять і фактів, не демонструє базову характеристику відповідних питань.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барманкулов М. Жанры печати, радиовещания и телевидения. Алма-Ата, 1974.
2. Буряк В. Українське інформаційно-художнє мислення: До проблеми інтелектуалізації образного вираження інформації : зб. праць науково-дослідного центру періодики. Львів, 1999. Вип. 6.
3. Буряк В. До проблеми концептуалізації факту у книжковому інформаційно-художньому мисленні. Українська періодика: історія і сучасність : доповіді та повідомлення четвертої Всеукраїнської науково-теоретичної конференції 19–20 грудня 1997 р. Львів, 1997.
4. Буряк В. До проблеми інтелектуальної модульності української преси ХІХ століття. Література й історія. Матеріали міжнародної наукової конференції 12–13 листопада 1998 р. Запоріжжя, 1998.
5. Буряк В. Філософські та концептуальні основи інформаційно-художньої свідомості: навч. посіб. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2000. 60 с.
6. Буряк В. Поетика інформаційно-художньої свідомості. Еволюція форм і методів вираження інформації (факту) у контексті інтелектуалізації творчої свідомості: монографія. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2001. 390 с.
7. Богуславський О. Газетна журналістика: навчально-методичний посібник. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2003. 104 с.
8. Буряк В. Журналістська творчість як система образної комунікації: навчальний посібник. Дніпропетровськ, 2003. 59 с.
9. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навчальний посібник. Київ : АУП, 2004. 264 с.
10. Вартанов Г. Короткий довідник газетного працівника. Київ, 1989.
11. Віято Мішель. Щоденна робота журналіста. Київ, 1999.
12. Владимиров В. Журналістика як сфера масового розуміння. *Українське журналістикознавство*, 2005. Вип. 1. С. 112-116.
13. Грищенко О., Шкляр В. Основи теорії міжнародної журналістики. Київ, 2002. С. 73-83; 141-154; 289-296.
14. Зернецька О. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародні відносини. Київ : Освіта, 1999. 351 с.
15. Кузнецова О. Аналітичні методи в журналістиці: навчальний посібник. Львів, 2002. 120 с.
16. Кузнецова О. Журналістська етика та етикет: основи теорії, методики, дослідження трансформації незалежних видань України, регулювання моральних порушень. Львів, 1998. 411 с.
17. Ла Рош В. Вступ до практичної журналістики: навчальний посібник. Київ : АУП, 2005. 229 с.
18. Масова комунікація: підручник / А.З. Москаленко, Л.В. Губерський, В.Ф. Іванов, В.А. Вергун. Київ : Либідь, 1997. 216 с.
19. Місьо М., Петрова Н. Правничі засади діяльності журналістів в Україні. Київ, 2002. 42 с.

20. Михайлин І. Основи журналістики: підручник. Харків, 2000. 278 с.
21. Москаленко А. З., Губерський Л. В., Іванов В. Ф. Основи масово-інформаційної системи: підручник. Київ, 1999. 625 с.
22. Москаленко А. Теорія журналістики: підручник. Київ : Експрес-об'ява, 1998. 287 с.
23. Москаленко А. Сучасний журналіст: і професіоналізм, і освіченість. *Вісник Київського університету. Серія: Журналістика*. Київ, 1997. Вип. 4. С. 3-15.
24. Нерух О. Першооснови журналістської творчості: навч. посіб. для студ. філол. факульт., спец. «журналістика». Харків : Світ дитини, 2000. 108 с.
25. Пенчук І. Види радіомовлення: навчально-методичний посібник. Запоріжжя, 2004. 270 с.
26. Пенчук І. Телевізійна журналістика: методичні матеріали до вивчення курсу. Запоріжжя, 2004. 178 с.
27. Різун В. Основи журналістики у відповідях та заувагах. Київ, 2004. 80 с.
28. Слободанюк Р. Журналістська майстерність. Київ, 1994.
29. Халер М. Пошук і збір інформації: навчальний посібник. Київ : АУП, 2006. 308 с.
30. Кузнецова О. Аргументація в публіцистиці. Львів, 1992.
31. Лизанчук В., Кузнецова О. Методи збирання і фіксації інформації в Україні: засоби масової інформації. Київ, 1993.
53. Здоровега В. Теорія і методика журналістської творчості: навч. посіб. Львів : ПАІС, 2000. 366 с.
54. Прилюк Д. Теорія і практика журналістської творчості. Методологічні проблеми: навч. посіб. Київ : Вища школа, 1973. 271 с.
55. Хітрова Т. Вступ до спеціальності. Запоріжжя : КПУ, 2008. 113 с.
56. Мак-Квейл Д. Теорія масової комунікації : переклад з англійської О. Возьна, Г. Сташків. Львів : Літопис, 2010. 538 с.
57. Масова комунікація: підручник / Москаленко А.З., Губерський Л.В., Іванов В.Ф., Вергун В.А. Київ : Либідь, 1997. 216 с.
58. Москаленко А. Теорія журналістики. Київ : Експрес-об'ява, 1998. 334 с.
59. Основи масовоінформаційної діяльності: підручник / Москаленко А.З., Губерський Л.В., Іванов В.Ф. Київ, 1999. 634 с.
60. Партико З. Теорія масової інформації та комунікацій. Львів : Афіша, 2008. 292 с.
61. Різун В. Теорія масової комунікації: підручник для студентів галузі 0303. «Журналістика та інформація». Київ : Просвіта, 2008. 260 с.